

HET BESTE VAN HAMBURG IN 6 ROUTES

ROUTE 1 > ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG p. 18

In het hart van Hamburg vind je statige gebouwen, luxe winkels en restaurants, het Alstermeer, de grote musea en een levendige lhbtq+-scene vol restaurants.

ROUTE 2 > HAFENCITY & SPEICHERSTADT p. 38

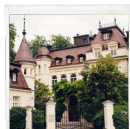
Het ultramoderne HafenCity en de historische Speicherstadt hebben het allebei: water, wandelkades, een urban-maritieme sfeer en indrukwekkende architectuur.

ROUTE 3 > SCHANZENVIERTEL, KAROLINENVIERTEL & ROTHERBAUM p. 58

Het alternatieve en linkse karakter is sterk voelbaar in het Schanzenviertel. Winkelen doe je in het Karolinenviertel. Rotherbaum is de Joodse wijk, met de universiteit.

ROUTE 4 > EIMSBÜTTEL, EPPENDORF, HARVESTEHUDE & WINTERHUDE p. 78

Hier vind je de chique, hippe woonwijken. Dit zijn geen typische toeristenbuurten, maar het wemelt er van de bijzondere boetieks en fijne cafés.

ROUTE 5 > ALTONA & OTTENSEN p. 98

Altona heeft de Elbe, de Fischmarkt, vele visrestaurants en het Altonaer Balkon met goed uitzicht. Ontdek in Ottensen creatieve bars.

ROUTE 6 > ST. PAULI p. 118

Dit is de wijk van het wilde nachtleven op de beruchte Reeperbahn. Deze oude zeemannsbuurt aan de Elbe is alternatief, politiek geëngageerd en vernieuwend.

OVER ONZE LOCAL

Voor Eva heeft Hamburg het allemaal. Ze woont en werkt er sinds 2020 en heeft de stad volledig omarmd. Je vindt haar samen met vrienden in het hippe Schanze en het Karolinenviertel. Ze wandelt graag langs de Elbe om schepen te kijken en ze doorkruist de stad op de fiets. Haar rust vindt ze in het park Planten un Blomen of rennend om de Alster. Eva sluit graag haar dag af in een van de vele kroegen die Hamburg rijk is.

LOCAL

Eva Ridders

WERK

Ingenieur &
tekstschrijver

TIP

Thämers is mijn favoriete tent voor een snelle Duitse hap en een goed biertje. Je zit er aan lange tafels tussen de locals.

TIME TO MOMO IN HAMBURG

Stap je hotel uit en loop regelrecht naar de leukste wijken van de stad. Onze auteurs vertellen je waar je nieuwe restaurants vindt en waar je moet zijn voor de beste koffie of dat lokaal gebrouwen bier. Bij Time to Momo slaan we de dertien-in-een-dozijn-winkelstraten over en wandel je, terwijl je onderweg een bezienswaardigheid meepikt, naar de tofste winkels, vintagemarkten, creatieve hotspots en fijne parken waar de locals zelf graag komen. Onderweg kom je langs nog veel meer interessante adressen, dus kijk goed om je heen.

Hamburg is een stad van contrasten: van alternatieve wijken met markten en vintagewinkels tot chique wijken met luxe klassiekers en conceptstores. Van historische gebouwen zoals het Rathaus tot het ultramoderne HafenCity met de Elbphilharmonie. Daartussenin vind je het rauwe en met graffiti kunst beklede St. Pauli. Dan zijn er nog het Alstermeer, een haven waar het leven altijd doorgaat, interessante musea en de vele bars waar je danst tot de zon opkomt.

HAAL ALLES UIT JE STEDENTRIP!

Met de zes routes in deze gids kun je te voet en in je eigen tempo de leukste wijken van de stad ontdekken. De routes leiden je langs musea en bezienswaardigheden, maar laten je vooral ook zien waar je kunt eten en drinken, kunt shoppen en leuke dingen kunt doen. We tippen je de beste adressen waar we zelf ook graag komen, dus misschien komen we elkaar wel tegen.

Op de overzichtskaart voor in de gids kun je zien door welke delen van de stad de routes lopen. Voor een gedetailleerde plattegrond per route ga je naar het begin van het betreffende hoofdstuk. Daarop vind je ook de adressen. Aan de kleur van de bolletjes kun je zien om wat voor soort adres het gaat (zie de legenda onderaan deze pagina). Verderop in het hoofdstuk wordt elk adres steeds uitgebreid beschreven en vind je de adresgegevens, openingstijden en bereikbaarheid.

Zonder de genoemde adressen uitgebreid te bezoeken, duurt één route ongeveer twee à drie uur. De afstand in kilometers vind je boven de routebeschrijving.

PRIJSINDICATIE

Om je een idee te geven van de prijzen in restaurants, vind je bij de adresgegevens een, twee of drie eurotekens. Ze geven de gemiddelde prijs aan van een ontbijt-, lunch- of hoofdgerecht. € is tot 15 euro, €€ is 15 tot 35 euro en €€€ is 35 euro of meer. De entreprijzen van bezienswaardigheden zijn de reguliere tarieven.

HAMBURGSE GEWOONTES

Moin moin! Deze begroeting kan de hele dag door en zul je vaak horen als je een winkel of café binnenstapt. Het is *Plattdeutsch*, een Noord-Duits dialect dat lijkt op het dialect dat in het noorden en oosten van Nederland wordt gesproken. Niet veel Hamburgers spreken het volledige dialect; de meesten gebruiken hier en daar losse woorden.

Hamburgers zijn bourgondiërs en houden van uit eten gaan, het liefst iedere dag en de hele dag door. De meeste cafés bieden *Frühstück* (ontbijt) aan, maar erg populair is het brunchen, ook door de week. Hierbij schuifel je, meestal van 9.00 tot 14.00 uur, langs een buffet en kun je zo veel eten als je wilt. De kwaliteit is eigenlijk altijd goed, maar de prijzen verschillen nogal (5 euro tot 15 euro). Kinderen tot 6 jaar ontbijten en brunchen dikwijls gratis mee. Van 12.00 tot 15.00 uur zijn veel restaurants geopend voor de *Mittagstisch* (lunch), die vaak vele malen goedkoper is dan de avondkaart. Van 15.00 tot 18.00 uur is het tijd voor *Kaffee und Kuchen* (koffie met gebak). Dan stromen cafés, restaurants en taartwinkels vol. 's Avonds kun je terecht bij internationale restaurants, maar je merkt

LEGENDA	
● >> BEZIENSWAARDIGHEDEN	● >> SHOPPEN
● >> ETEN & DRINKEN	● >> LEUK OMTE DOEN

aan de meeste menukaarten dat Hamburg trots is op zijn Noord-Duitse keuken. De hipste restaurants laten zich steeds meer inspireren door oude zeemansgerechten; ze schotelen je hun moderne versie voor van bijvoorbeeld een traditionele *Labskaus* (puree van aardappel, pekelvlees, ui en rode bieten, met haring en spiegelei).

Kijk niet gek op als de bediening vraagt of je *getrennt* (apart) wilt betalen. Dat is namelijk heel gebruikelijk als je geen stelletje of met een groepje bent. Fooi geven is niet verplicht, maar wordt wel gewaardeerd.

Veel cafés en restaurants hebben geen vaste sluitingstijd, maar een 'open end'. Bij adressen in de gids waarvoor dit geldt, staat daarom alleen het tijdstip waarop het etablissement de deuren opent. Winkels zijn van maandag tot en met vrijdag tot ongeveer 19.00 uur open, in het centrum tot 20.00 uur. Op zaterdag sluiten de meeste rond 16.00 uur. Op zondag zijn alle winkels en supermarkten gesloten. Toch iets nodig? Probeer het dan op de (grotere) treinstations. Musea zijn vaak wel op zondag open, maar op maandag gesloten.

Je zult het vast merken als je onderweg bent, op de fiets of lopend: mensen wachten geduldig tot het stoplicht op groen staat, ook wanneer er niemand te bekennen is. Dit is onderdeel van de normen en waarden van Duitsers; je geeft het goede voorbeeld. Goed om in je achterhoofd te houden dat ze er dus niet op voorbereid zijn als er toch wel iemand door rood loopt of fietst.

FESTIVALS EN EVENEMENTEN

Vooral in de zomermaanden zijn er veel film-, kunst- en muziekfestivals op bijzondere plekken in de stad. Voor een overzicht van alle activiteiten in de stad raadpleeg je hamburg.de/strassenfest. Hier volgt een selectie.

Tanz in den Mai – 30 april

Vroeger werden op 30 april boze geesten verjaagd, nu danst de hele stad de maand mei in. De dag daarna is immers Dag van de Arbeid, een vrije dag in heel Duitsland.

Hafengeburtstag – eerste of tweede weekend van mei

(hamburg.de/hafengeburtstag)

Dit is het grootste havenfeest ter wereld. Drie dagen lang wordt er uitbundig gefeest, met onder andere liveoptredens langs het water, een botenparade en groots vuurwerk.

Elbjazz Festival – eind mei (elbjazz.de)

Driedaags internationaal jazzfestival. Tien podia staan op mooie en surrealistische plekken in en om de haven van Hamburg.

Japanisches Kirschblütenfest – eind mei

(hamburg.de/kirschbluetenfest-hamburg)

Tijdens dit kersenbloesemfeest wordt naar Japanse traditie het begin van de lente gevierd. Met vuurwerk aan het Alstermeer.

Weihnachtsmarkt – december (hamburg.de/weihnachtsmarkt)

Vanaf eind november tot aan Kerstmis staan overal in het centrum van de stad kerstmarkten, waar je glühwein drinkt en kerstinkopen doet. De grootste is op de Rathausmarkt, de chicste op de Jungfernstieg en de meest knusse op de Gänsemarkt.

NATIONALE FEESTDAGEN

In de regel zijn op feestdagen alle winkels dicht en de openingstijden van bezienswaardigheden kunnen afwijken. Naast de variabele religieuze feestdagen Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaartsdag, Pinksteren en Kerstmis, kent Hamburg de volgende feestdagen:

1 januari > Nieuwjaarsdag

1 mei > Dag van de Arbeid (vermijd 's avonds het Schanzenviertel in verband met de jaarlijkse rellen)

3 oktober > Dag van de Duitse eenheid

31 oktober > Hervormingsdag

VERVOER

TREIN

Internationale **treinen** vanuit Nederland en België komen aan op het Hauptbahnhof (centraal station). Alle S-Bahnlijnen (trein) en U-Bahnlijnen (metro) vertrekken vanaf het Hauptbahnhof, dat is opgedeeld in Nord (noord) en Süd (zuid).

AUTO

Kom je met de **auto** naar Hamburg, dan heb je geen milieusticker nodig voor het rijden in de binnenstad. Buiten het centrum is parkeren over het algemeen gratis. De Streseemannstraße, tussen de Kaltenkircher Platz en de Neuer Kamp, en de Max-Brauer-Allee in Altona, tussen de Chemnitzstraße, Gerichtstraße en Julius-Leber-Straße, en de Holstenstraße zijn gedeeltelijk afgesloten voor dieselvoertuigen die niet aan de euro 6-emissienorm voldoen. Dit wordt met bordjes aangegeven. In de Streseemannstraße geldt het verbod niet voor personenauto's. Zie hamburg.de/luftreinhaltung voor actuele informatie.

VLIEGTUIG

Vanaf Hamburgs enige **vliegveld**, Hamburg Airport Helmut Schmidt (HAM) in het noorden van de stad, ben je in 25 minuten met de S-Bahn op het Hauptbahnhof. Dit is de goedkoopste manier om in het centrum te komen. Deze treinen rijden elke 10 minuten en een kaartje kost ongeveer 3,70 euro. Een taxi van het vliegveld naar het centrum kost ongeveer 30 euro.

OPENBAAR VERVOER

Alle S- en U-Bahnlijnen staan op de kaart achter in deze gids. Door de week rijden de **U-Bahn** en **S-Bahn** tot ongeveer 0.30 uur, vrijdag- en zaterdagnacht rijden ze de hele nacht door. Trein- en metrokaartjes (*hvv.de*) koop je bij een automaat op de stations. Je kunt ook de HVV-app downloaden, dan zijn de tickets iets goedkoper. Voor een rit van slechts een paar haltes koop je een Kurzstrecke-ticket, voor een rit binnen twee deelzones koop je een Nahbereich-ticket en binnen zone A+B een Großbereich-ticket. De tickets zijn altijd voor een enkele reis en je hoeft het kaartje niet af te stempelen. Ideaal zijn de 9-Uhr-Tageskarte (geldig vanaf 9.00 tot 6.00 uur de volgende dag), de 9-Uhr-Gruppenkarte (voor maximaal vijf personen) of de 3-Tage-Karte (geldig op de dag van aankoop plus

de twee volgende dagen). Deze kaarten zijn ook geldig in de **bus** en op de pont. Een kaartje voor de bus koop je in de bus zelf of met de app. **Nachtbussen** herken je aan een 600-nummer.

TAXI

Taxi's kun je op straat aanhouden of per telefoon bestellen. De startprijs ligt rond 4 euro; daarna betaal je bij korte ritjes (tot 9 kilometer) zo'n 2,70 euro per kilometer en daarna 2 euro per kilometer. De twee grootste taxicentrales zijn Taxi Hamburg (+49 040666666) en Hansa Taxi (+49 040211211).

3X

IN DE BUURT VAN HET STATION

Rondom Hamburg Hauptbahnhof hebben we drie adressen geselecteerd voor een goed begin of goede afsluiting van je stedentrip.

① Bij **Mutterland** kun je lokale lekkernijen scoren voor onderweg. Plaatsnemen in het café kan natuurlijk ook.

kirchenallee 19, telefoon +49 40471135011, mutterland.de, open ma-di & zo 9.00-18.00, café wo-za 9.00-20.00, za-zo 8.00-20.00

② Genieten van Duitse *Kaffee und Kuchen* in de creatieve sfeer van het Museum für Kunst und Gewerbe bij **Destille**.

steintorplatz 1, telefoon +49 402803354, destilleimmuseum.de, open di-zo 11.00-17.00

③ Zin in een hamburger met een twist? Bij **Shiso Burger** haal je Japanse hamburgers. Vooral de gegrilde zalmburger is een aanrader.

bughenagenstraße 23, telefoon +49 4074304110, shisoburger.de, open ma-do 12.00-21.00, vr-za 12.00-21.30, zo 14.30-20.30

STEPS EN SCOOTERS

Praktische vormen van transport zijn de **elektrische steps** en **scooters** die je met een app kunt boeken. Steps boek je bijvoorbeeld bij Lime, Tier en Bolt. Scooters boek je bij Felyx of Emmy.

VEERPONT

De hoofdaanlegsteiger van de **veerpont** Hadag-Hafenfähre is Landungsbrücken. Lijn 62 is de belangrijkste en doet Fischmarkt, Dockland, Neumühlen/Övelgönne (Elbstrand) en Finkenwerder aan. Fietsen kunnen mee. Overdag vaart er elke 15 minuten een veerpont en 's avonds elk halfuur, van ongeveer 6.00 tot 23.00 uur.

FIETSEN

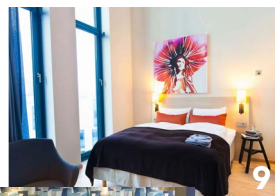
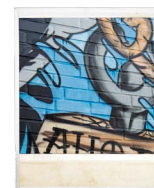
Hamburg kun je prima met de **fiets** ontdekken. De stad is grotendeels vlak en er worden steeds meer fietspaden aangelegd. Hamburg is echter ook een drukke stad en de fietspaden zijn niet overal even goed aangegeven. Een helm is niet verplicht, maar de meeste Duitsers dragen er wel een. De politie controleert streng en deelt stevige boetes uit als je zonder licht of door rood fietst.

Hamburg heeft een **huurfietsensysteem**. Overal in de stad zie je de solide rode fietsen van StadtrAD Hamburg staan (stadtrad.hamburg.de). Met je creditcard kun je in de app of bij een Stadtradstation eenvoudig een account aanmaken en fietsen huren en inleveren. Het eerste halfuur van elke rit is gratis, daarna betaal je 0,10 euro per minuut, met een maximum van 9 euro per dag.

Een van de mooiste fietsroutes is de Hafenerlebnisroute, die je gratis kunt downloaden op de site van de Hamburger Hafen (hafen-hamburg.de). Wil je graag zelf een route uitstippelen? Dat kan met de Fahrrad-Routenplaner-app (hamburg.de/radroutenplaner). Als je liever met een gids op pad gaat, kijk dan eens bij de fietstours van Hamburg City Cycles (hhcitycycles.de) of Zweiradperle (zweiradperle.hamburg). Zowel bij Hamburg City Cycles als bij Zweiradperle zijn de tours inclusief fiets en zijn er ook fietsen beschikbaar voor losse verhuur.

TOP 10

HOTELS

Bekijk nog veel meer **leuke hotels en appartementen** uit **onze selectie** via deze QR-code en **ontdek alle voordelen** van boeken bij Time to Momo!

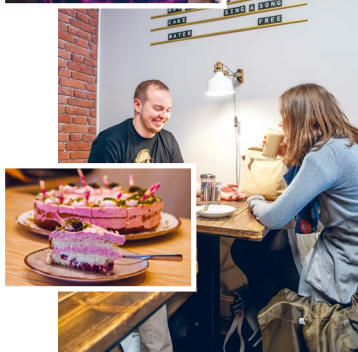
- 1 Met goed Japans restaurant > **The Nikolai Hamburg**
- 2 Modern designhotel met spa en wijnbar > **Barcelo Hamburg**
- 3 Slapen in een retro-designmix in een van de 170 'hutten' > **25hours Hotel Hamburg HafenCity**
- 4 Budgethotel in een levendige buurt > **The Niu Fusion**
- 5 Mooi en fris hotel in het centrum van de stad > **Ruby Lotti**
- 6 Appartementen op de rand van centrum en St.Georg > **Eric Vokel Boutique Apartments**
- 7 Met het openbaar vervoer voor de deur > **sylic. Apartmenthotel**
- 8 Appartementen en studio's. Met zwembad! > **Adina Apartments**
- 9 Luxehotel met een topontbijt > **Scandic Hamburg Emporio**
- 10 Ruim, comfy en in het centrum > **Lindner Hamburg Am Michel**

TOP 10

KAFFEE UND KUCHEN

- 1 **Herr Max:** thee en taart tussen de locals tot 21.00 uur > p. 69
- 2 De *Kuchen* bij **Gretchens Villa** komen uit de eigen bakkerij ernaast > Marktstraße 142
- 3 Plantaardig en zonder extra suikers bij **ÆNDRÈ** > Lehmweg 31A
- 4 25 soorten koffie bij **Elbgold Röstkaffee** > p. 67
- 5 Gebakjes en macarons bij **Zuckermonarchie** > Taubenstraße 15
- 6 In het zonnetje bij **Feels like Coffee & Art** > Hütten 54
- 7 Weer of geen weer, eet ijs van **Eisliebe** > p. 109
- 8 Bijkomen met een stuk taart van **Café Johanna** > p. 125
- 9 Goede koffie met een brownie bij **Codos** > p. 89
- 10 In het park bij **Park Café Pflanzen und Blumen** > Holstenwall 30

TOP 10

RESTAURANTS

- 1 Dineren in romantische sferen bij **Il Cantuccio** > Eppendorfer Landstraße 36
- 2 Burgers eten en bieren proeven bij **Altes Mädchen** > p. 67
- 3 **Anno 1905** serveert Hamburgse *Labskaus* > Holstenplatz 17
- 4 Dineren op een drijvend ponton op de Elbe bij **Liberté** > p. 102
- 5 Traditionele Duitse keuken en bier bij **Thämers** > Großneumarkt 10
- 6 Exotisch eten met havenzicht bij **Salt & Silver** > p. 105
- 7 Laat je verrassen door het prachtige restaurant **Nil** > p. 133
- 8 Ga naar **Häbel** voor een Scandinavische ervaring > p. 129
- 9 Schnitzel eten in de Duitse bistro **Frau Möller** > Lange Reihe 96
- 10 Voor fijnproevers en wijnliefhebbers: **Witwenball** > p. 65

TOP 10

AVONDJE UIT

- 1 Cocktails *with a view* bij **Clouds Heaven's Nest** > Reeperbahn 1

- 2 **Kulturhaus Dreiundsiebzig**: vier clubs onder een dak > Schulterblatt 73

- 3 Voeg je bij de locals in **Aurel** > p. 109

- 4 Drink een cocktail met havenzicht bij **StrandPauli** > p. 126

- 5 Margarita's met een twist proef je bij **The Chug Club** > p. 126

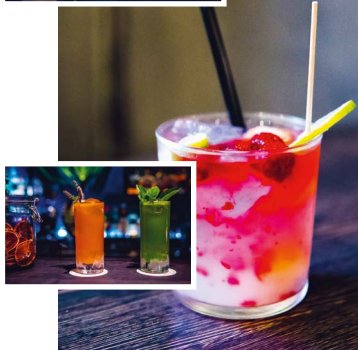
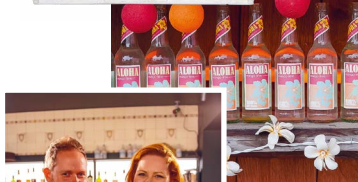
- 6 Muziek in een oude bunker: **Übel & Gefährlich** > Feldstraße 66

- 7 Neem een bier-met-schnaps bij de **Tipsy Baker Bar** > p. 30

- 8 Cocktails op hoogte bij **Puzzle Bar** in Hafencity > p. 45

- 9 **Laundrette** is wasserette en cocktailbar ineen > p. 109

- 10 Dj's, lezingen en drankjes: **Barboncino Zwölphi** > St. Pauli Fischmarkt 27

ROUTE BESCHRIJVING 1

(ca. 9,1 km)

Begin bij U-Bahnstation Rödingsmarkt. Sla linksaf en loop over de Heiligengeistbrücke richting de Michaelisbrücke voor een kop koffie ❶. Ga de Admiralitätsstraße in om galeries te bezoeken ❷. Wandel terug, steek de Stadthausbrücke over en loop door de Neuer Wall. Ga links het Palaishof in en loop verder door de hofjes ❸. Steek na het Bleichenhof de Große Bleichen over en loop verder over de Hohe Bleichen ❹ ❺ richting de Gänsemarkt ❻. Loop terug via de ABC-straße en ga aan het einde rechtsaf. Ga links de Speckstraße in ❼ ❽, loop rechts door de Bäckerbreitengang en sla rechtsaf. Loop door de Valentinskamp, ga rechts de Gänsemarkt op en loop verder over de Jungfernstieg naar het Nivea Haus ❾. Geniet een stukje verder van het uitzicht en koop delicatessen ❿. Ga rechts de Neuer Wall in en loop bij nummer 13 linksaf door de passage ⓫. Ga rechts de Alsterarkaden op en linksaf de brug over. Bezoek rechts een bijzondere tentoonstelling ⓬ en bewonder het Rathaus ⓭. In de kelder kun je terecht voor de lunch ⓮ of loop schuin naar links de Rathausstraße in voor andere opties ⓯ ⓰. Ga aan het einde linksaf en bezoek de kerk ⓱. Steek de Domplatz over voor het kantoor van *Die Zeit* ⓲. Loop om de hoek via de Speersort rechts de Kattrepel in om een wijntje te drinken ⓳ of Turks te eten ⓴. Bewonder aan de overkant het historische pand ⓵. Ga rechtdoor de Burchardplatz, Mohlenhofstraße en dan Jakobikirchhof door voor een *Currywurst* ⓶. Ga naar rechts, door de Mönckebergstraße, en wandel rechtdoor naar het Levantehaus ⓷. Loop door en ga linksaf via de Lange Mühren naar een vintagewinkel ⓸. Neem vervolgens de eerste straat rechts. Links zie je de Hamburger Kunsthalle ⓹. Steek de brug over. Ga aan het einde van de Ernst-Merck-Straße ⓺ quasi-rechtdoor de Lange Reihe in ⓻ ⓼ ⓽ ⓾ ⓿ ❶❶ ❶❷. Loop links de Schmilinskystraße in en ga bij de Alster linksaf. Maak vanaf hier een rondvaart ❶❸. Loop door via het park en steek over om bij de Lombardbrücke een foto te maken ❶❹. Loop terug, ga via de brug het water over en wandel vervolgens onder de brug door naar de andere kade. Ga verder rechtdoor over de Esplanade en drink een borrel ❶❺ of eet een Italiaans visje ❶❻. Loop door via de Colonnaden, ga rechtdoor voor vintage ❶⓿ of ga rechts voor een afsluitende avond bij de Staatsoper ❷❶.

ROUTE 1

ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

OVER DE ROUTE

Deze route is een goede kennismaking met Hamburg. Onderweg kom je belangrijke historische gebouwen tegen, zoals het Rathaus en het Levantehaus. Je loopt langs grote warenhuizen, galeries en Duitse delicatessenzaken. Met een boottochtje over de Alster kun je de wandeling in tweeën splitsen. Het stuk rond het Hauptbahnhof is druk en niet zo mooi, maar het vervolg van de wandeling in St. Georg en langs de Außenalster maakt dat goed.

DE WIJKEN

De binnenstad van Hamburg bestaat uit twee delen, die gescheiden worden door de Alster: **Altstadt** en **Neustadt**. Het imposante **Rathaus** (stadhuis) is het middelpunt van de twee stadsdelen. Het **Alstermeer** zelf is verdeeld in de kleinere **Binnenalster** en de grotere **Außenalster**.

Bij een brand in 1842 werd een vierde van de toenmalige stad verwoest. Onder andere het Rathaus en twee kerken zijn compleet afgebrand. Hierdoor kreeg de stad de gelegenheid de infrastructuur te moderniseren. Kenmerkend voor de architectuur van na de brand zijn klassieke vormen, geleend van Italiaanse steden. Die zie je bijvoorbeeld terug in de ronde bogen van de **Alsterarkaden** aan het zwanenmeertje naast het Rathaus.

Tegenwoordig zijn Neustadt en Altstadt Hamburgs belangrijkste winkel- en zakenwijken; woonhuizen vind je er amper. Hier zijn veel banken, verzekeraars en uitgeverijen gevestigd. Tussen de middag en na kantoortijd zitten de vele deftige restaurants dan ook direct vol. In de **Mönckebergstraße** en de **Spitalerstraße** zitten grote winkelketens. Toch zie je hier ook mooie panden, zoals het **Levantehaus**. Kijk dus vooral af en toe omhoog. **Neuer Wall** en **Große Bleichen** zijn de chique winkelstraten. Hier vind je designermerken en het luxe warenhuis **Alsterhaus**. Aan de kop van de Binnenalster ligt de bekende **Jungfernstieg**,

waar de chique winkelstraten samenkomen. Het is een plek om te flaneren, van het uitzicht te genieten of op een rondvaartboot te stappen.

De wijk **St. Georg** heeft multiculturele flair. De belangrijkste straat is de **Lange Reihe**, het hart van de lhbtqi+-buurt. Het is er levendig, met veel cafés, restaurants en winkels.

WEINIG TIJD? DIT ZIJN DE HOOGTEPUNTEN:

RATHAUS + ALSTERHAUS + GÄNGEVIERTEL + ALSTER-KREUZFAHRT + STADTHÖFE

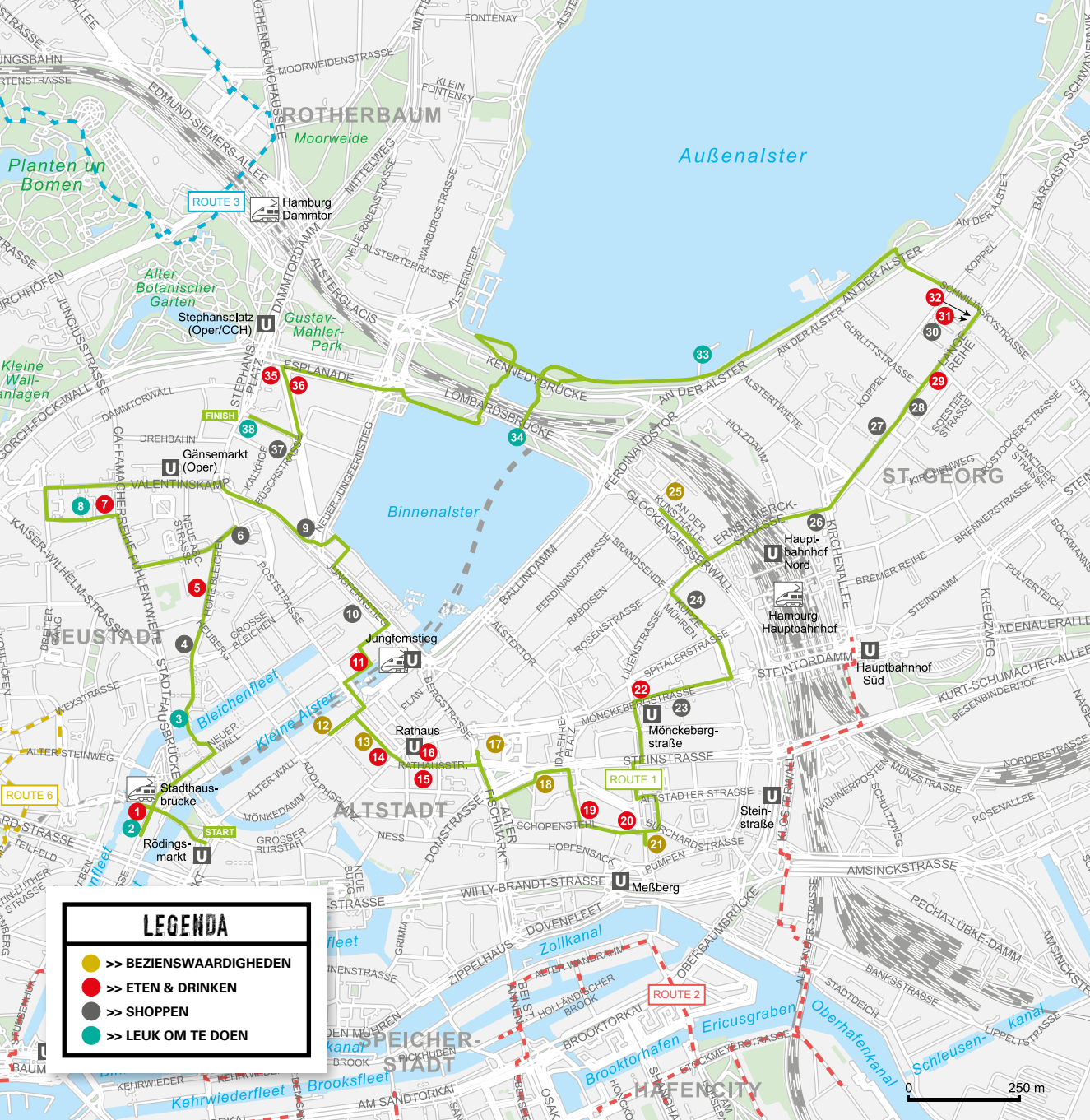
ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

- 1 Erste Liebe Bar
- 2 Galerierundgang Fleetinsel
- 3 **Stadthöfe**
- 4 Secondella
- 5 Edmondo
- 6 Thomas I Punkt
- 7 Nasch
- 8 **Gängeviertel**
- 9 Nivea Haus
- 10 **Alsterhaus**
- 11 Saliba
- 12 Bucerius Kunst Forum
- 13 **Rathaus**
- 14 Das Parlament
- 15 Café Paris
- 16 Le Lion
- 17 St. Petri Hauptkirche
- 18 Helmut-Schmidt-Haus / Hofbräu Wirtshaus
- 19 Die Alte Druckerei
- 20 Bona'me
- 21 Chilehaus
- 22 Mö-Grill
- 23 Levantehaus
- 24 Vintage & Rags
- 25 Hamburger Kunsthalle
- 26 Mutterland
- 27 Lagerhaus
- 28 The Art of Hamburg
- 29 Cox
- 30 Koppel 66 / Café Koppel
- 31 Café Gnosa
- 32 An Vegan House
- 33 **Alster-Kreuzfahrt**
- 34 Lombardsbrücke / Dampfboot Wartezimmer
- 35 Topsy Baker Bar
- 36 Fischfeinkost Delikatessen des Meeres
- 37 Rudolf Beaufays Superior Vintage Style
- 38 Hamburgische Staatsoper

TOP 10

ZONDAG

LEGENDA

- >> BEZIENSWAARDIGHEDEN
- >> ETEN & DRINKEN
- >> SHOPPEN
- >> LEUK OM TE DOEN

- 1 Fotografie en gave exposities in de **Deichtorhallen** > p. 42
- 2 Wandel door Hamburgs mooiste park: **Planten un Blomen** > p. 75
- 3 Brunch met warme wafels in **Salon Wechsel Dich** > Grindelhof 62
- 4 Verken de Alster op een supboard van **Supper Club** > p. 97
- 5 Wandel door het Treppenviertel in **Blankenese** > p. 142
- 6 Geniet van het uitzicht vanaf de **Elbphilharmonie** > p. 56
- 7 Wandel door de **Alter Elbtunnel** > p. 135
- 8 Sta vroeg op en ga naar de **Altonaer Fischmarkt** > p. 114
- 9 Wandel of fiets een **ronkje om de Alster** > p. 141
- 10 Bewonder de stad tijdens een **Große Hafensrundfahrt** > p. 134

BEZIENSWAARDIGHEDEN

12 Het **Bucerius Kunst Forum** bevindt zich naast het Rathaus, in een neo-classicistisch gebouw waarin vroeger een bank gevestigd was. Elk jaar worden er door gerenommeerde curatoren vier hoogwaardige exposities georganiseerd, met werken van de oudheid tot nu. De grote museumwinkel biedt een breed assortiment kunstboeken en ansichtkaarten. Kijk op de website voor een overzicht van de actuele tentoonstellingen.

rathausmarkt 2, buceriuskunstforum.de, open ma-wo & vr-zo 11.00-19.00, do 11.00-21.00, entree € 12, u-bahn 3 rathaus

13 Hamburgs trots is het kolossale **Rathaus**, gebouwd in neorenaissance-stijl. Het is het vijfde stadhuis in de geschiedenis van de stad. Eerdere stadhuizen werden door oorlog en bij de brand van 1842 verwoest. Binnen zijn de zalen met ornamenten een bezoek waard, maar vergeet ook het binnenhof met de mooie fontein niet. Je kunt er zelf naar binnen of mee met een rondleiding. Voor het stadhuis is 's winters de grootste kerstmarkt van Hamburg.

rathausmarkt 1, hamburg.de/rathaus, open dagelijks 8.00-18.00, zie website voor tijden rondleiding, entree gratis, rondleiding € 7, u-bahn 3 rathaus

17 De oorspronkelijk gotische **St. Petri Hauptkirche** werd na de brand van 1842 herbouwd in neogotische stijl. De meeste kunstwerken van voor de brand zijn bewaard gebleven, onder andere het gotische madonnabeeld uit 1470. De bronzen deurklopper met leeuwenkop uit 1342, het bekendste kunstwerk van de kerk én het oudste van de stad, vind je op de linkerkerkdeur die naar de toren leidt.

bei der petrikerche 2, sankt-petri.de, open ma-di & do-vr 10.00-18.00, wo 10.00-19.00, za 10.00-17.00, zo 9.00-20.00, entree gratis, u-bahn 3 rathaus

18 Het **Helmut-Schmidt-Haus** is het gebouw van *Die Zeit*, het favoriete weekblad van intellectueel Duitsland. Het imposante bouwwerk dankt zijn naam aan de vroegere bondskanselier Helmut Schmidt, die na zijn politieke carrière uitgever van het blad was. Bij de oplevering in 1938 was het pand bedoeld voor de Hamburgse krant van de nazi-partij NSDAP. Tijdens de oorlog werd het verwoest. In 1946 werd het herbouwd en trok de redactie van *Die Zeit*

erin. Op de begane grond bij **Hofbräu Wirtshaus** ontstaat 's avonds een biergarten.

speersort 1, open restaurant ma-do 11.00-0.00, vr-za 11.00-1.00, zo 10.00-0.00, u-bahn 3 mönckebergstraße, rathaus

21 Het **Chilehaus** van Fritz Höger uit 1924 is een experimentele combinatie van een traditioneel bakstenen gebouw met een modernistisch ontwerp. Het imposante gebouw van tien verdiepingen, dat met zijn puntige gevel op de boeg van een schip lijkt, raakte internationaal bekend als symbool van expressionistische architectuur en staat sinds 2015 op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Naast kantoren en woningen biedt het gebouw onderdak aan restaurants en de winkel **Manufactum**.

tussen pumpen en burchardstraße, onderdoorgang via fischertwiete, chilehaus.de, niet open voor publiek, u-bahn 1 meißberg

25 De **Hamburger Kunsthalle** is het belangrijkste kunstmuseum van Hamburg. Door het brede aanbod aan stromingen valt er veel te ontdekken. De collectie

bestaat uit beeldende kunst vanaf de middeleeuwen tot nu, met nadruk op de 19e-eeuwse Duitse romantiek. Verder zijn er ook werken te zien van Rembrandt, Monet en Rodin. De in 1997 geopende moderne dependance herbergt moderne kunst vanaf de jaren 60 met werk van onder anderen Richard Serra, Sigmar Polke en Georg Baselitz.

glockengießerwall 5, hamburger-kunsthalle.de, open di-wo & vr-zo 10.00-18.00, do 10.00-21.00, entree € 16, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof

ETEN & DRINKEN

1 *'Die erste Liebe vergisst man nicht'* is de uitdrukking waar deze creatieve bar zijn naam aan dankt. De inrichting van **Erste Liebe Bar** is minimalistisch-chic, met strak zwart design en marmeren elementen. Naast koffie heb je er thee (zoals gember-munt-sinaasappelthee), sandwiches en bio-muesli's. De marmercake is ook een aanrader.

michaelisbrücke 3, insta @ersteliebebar, open di-vr 8.00-18.00, za 9.30-18.00, prijs €, u-bahn 3 rüdingsmarkt

5 Het belangrijkste is natuurlijk het goede eten, maar ook de aankleding van **Edmondo** is bijzonder, met kleurrijke wanden, een glanzende bar en overall grappige kunstobjecten. Je kunt hier Napolitaanse pizza's bestellen, maar ook een uitgebreid Italiaans menu met meerdere gangen. Ze hebben een goed terras. Reserveren is aan te raden.

hohe bleichen 17, bigsquada.com/restaurants/edmondo-hamburg, open ma-do 12.00-15.30 & 17.30-23.00, vr-zo 11.30-15.30 & 17.30-23.30, prijs €, u-bahn 2 gänsemarkt

7 Café **Nasch** is ontstaan in het vrijgevochten Gängeviertel en wordt met plezier gerund door Julia en Nele. Je kunt hier terecht voor een vegan variant van *Kaffee und Kuchen*. Naast de vaste kaart hebben ze doordeweeks ook nog wisselende gerechten zoals quiches, wraps en salades. In het weekend kun je hier goed ontbijten.

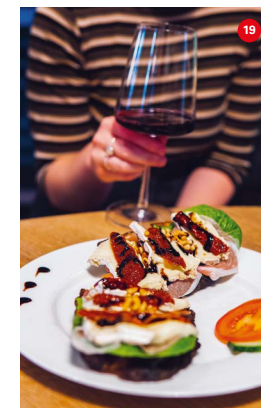
caffamacherreihe 49, telefoon +49 04035581185, cafenasch.de, open dagelijks 9.30-18.00, prijs €, u-bahn 2 gänsemarkt

ROUTE 1 > ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

11 Je kijkt uit op de Alster, maar proeft Syrië in de kruidige, overwegend vegetarische gerechten die bij **Saliba** worden geserveerd. Geen plek meer vrij op het terras onder de Alsterarkaden? Ga dan binnen de smalle trap op naar boven, waar het versierd is met Syrische ornamenten. Een aanrader voor het voorgerecht is het *Mazza*-menu (genoeg voor twee personen). Heb je geen grote trek, dan kun je ook fingerfood bestellen of bijkomen met rozenthee en een stuk taart. Ze verkopen ook hun eigen kookboeken.

neuer wall 13, telefoon +49 040345021, saliba.de, open dagelijks 9.00-22.00, prijs €, u-bahn 1, 3, s-bahn 1, 3 jungfernstieg, u-bahn 3 rathaus

14 In de oude wijkelder van het Rathaus huist nu het chique restaurant **Das Parlament**. De inrichting is een geslaagde mix van traditie en modern design, met grote zuilen in een gewelfde zaal. Daarin vind je een lange bar die wordt verlicht met designlampen. Het eten is traditioneel Duits. Je kunt hier ook prima alleen wat drinken aan de bar. Op de binnenplaats van het Rathaus bevindt zich het terras.

rathausmarkt 1, telefoon +49 040334680210, parlament-hamburg.de, open di-wo 12.00-16.00, do-za 12.00-16.00 & 17.00-23.00, prijs €, u-bahn 3 rathaus

15 **Café Paris** is een klassieker. Het is hier net als in Frankrijk, compleet met Frans sprekende obers, piepkleine tafels op de stoep en een menukaart vol Franse begrippen. Let binnen op het Jugendstilplafond met beschilderde tegels.

rathausstraße 4, telefoon +49 04032527777, cafe-paris.net, open ma-za 9.00-0.00, zo 9.30-23.00, prijs €, u-bahn 3 rathaus

16 Achter de zware deur met deurbel vind je een cocktailbar met klasse. Zacht licht, bruin- en goudtinten, gedecoreerd behang, comfortabele banken en bar-krukken: bij **Le Lion** kun je je even afsluiten van de buitenwereld onder het genot van een exclusieve cocktail.

rathausstraße 3, telefoon +49 040334753780, lelion.net, open ma-za 17.00-1.00, u-bahn 3 rathaus

19 **Die Alte Druckerei** is een wijnbar met een industriële, moderne uitstraling. Dit is een verstopt plekje waar werkend Hamburg 's avonds naborrelt met een uitgebreide wijnkaart en antipasti. Daarnaast hebben ze een paar wisselende

kleine gerechten, ideaal om te delen. Alle ingrediënten komen van regionale leveranciers.

kattrepel 2, telefoon +49 01707013786, die-alte-druckerei.de, open di-za 16.30-1.00, prijs €, u-bahn 1 meißberg

20 Bona'me betekent 'ons thuis' in het Koerdisch en de oprichters willen ook dat het zo voelt als je hier eet. Je bestelt en haalt zelf de gerechten bij de open keuken, waarna je een plekje uitzoekt in het restaurant of buiten op het terras. Ze staan bekend om hun mezze, verschillende hapjes die je met elkaar deelt. Ook het uitgebreide ontbijt is een aanrader.

burchardstraße 17, telefoon +49 04032870170, bona-me.de, open ma-vr & zo 9.00-23.00, za 9.00-0.00, prijs €, u-bahn 1 meißberg

22 Voor de meeste Hamburgers is een curryworst bij **Mö-Grill** vaste prik tijdens een dagje shoppen. Staand aan de kiosk met een broodje of frietje erbij. Je hoeft niet eens de straat over te steken; de populaire snackbar zit aan beide kanten van het pleintje bij het U-Bahnstation.

mönckebergstraße 11, telefoon +49 040336721, moegrill.de, open dagelijks 10.00-19.00, u-bahn 3 mönckebergstraße

29 Restaurant **Cox** zal je niet snel teleurstellen. De moderne keuken – een cross-over van Frans en Noord-Duits – is uitstekend. Midden in de diverse buurt St. Georg zorgen de ontspannen sfeer, de bistro-achtige inrichting en het publiek voor een mooie avond. Je kunt hier ook terecht voor een luxe lunch.

lange reihe 68, telefoon +49 040249422, restaurant-cox.de, open di-vr 12.00-14.30 & 18.00-22.30, za 12.00-22.30, prijs €, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

31 Eigenlijk zou je tuttige dames met hoedjes verwachten in dit chique café in jaren 30-stijl, maar in **Café Gnosa** komt de Hamburgse lhbtiq+-scene samen voor *Kaffee und Kuchen*, lunch of diner. Er hangt een informele sfeer en iedereen is van harte welkom om aan te schuiven.

lange reihe 93, telefoon +49 040243034, insta @cafe_gnosa, open ma-do & zo 10.00-23.00, vr-za 10.00-0.00, prijs €, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 1 lohnhöfenstraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

32 Vietnamese en vegan gaan goed samen, bewijzen ze bij **An Vegan House**.

Op het menu hebben ze twee concepten: *big five* en *super bowls*. Bij het eerste krijg je een grote maaltijd in de vorm van een soep of een bowl en bij het tweede kies je uit een lijst van twintig hapjes. Perfect als je moeilijk kunt kiezen of als je wilt delen.

lange reihe 93, telefoon +49 04036197008, insta @anveganhouse, open ma-do & zo 11.30-22.30, vr-za 11.30-23.00, prijs €, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 1 lohmühlenstraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

35 Een *Herrengedeck* gold lange tijd als ouderwets, maar is inmiddels weer populair, mede dankzij de **Tipsy Baker Bar**. Bij een Herrengedeck drink je tegelijkertijd een koud biertje en een schnaps naar keuze. Dat doe je met één hand: het bierglas houd je met je duim en pink vast, het borrelglas met je middelvinger en ringvinger, over het bierglas gekanteld. Natuurlijk, je moet even oefenen; hier kun je het met tien verschillende combinaties uitproberen. Dronken zul je niet meteen worden, je krijgt bij je Herrengedeck ook een kleine *Brotzeit* (brood met boter).

esplanade 29/30, insta @tipsybakerbar, open ma-do 17.00-1.00, vr 17.00-2.00, za 18.00-2.00, u-bahn 1 stephansplatz

36 **Fischfeinkost Delikatessen des Meeres** is een Italiaanse zaak met een verdekte ligging. Het concept is simpel: elke doordeweekse dag is er één klassiek Italiaans lunchgerecht met vis. Vers én goedkoop. Binnen in het souterrain is weinig plek, maar op het terras des te meer.

colonnaden 104, telefoon +49 040346314, open ma-vr 11.30-17.00, prijs €, u-bahn 1 stephansplatz

SHOPPEN

4 **Secondella** is een grote en luxe tweedehandskledingwinkel. Hier vind je vintage van bijvoorbeeld Chanel, Dior en Marc Jacobs. Wil je voorbereidend werk doen? Op de website kun je de collectie bekijken en per mail items reserveren.

hohe bleichen 5, secondella.de, open ma-za 10.00-18.00, u-bahn 2 gänsemarkt

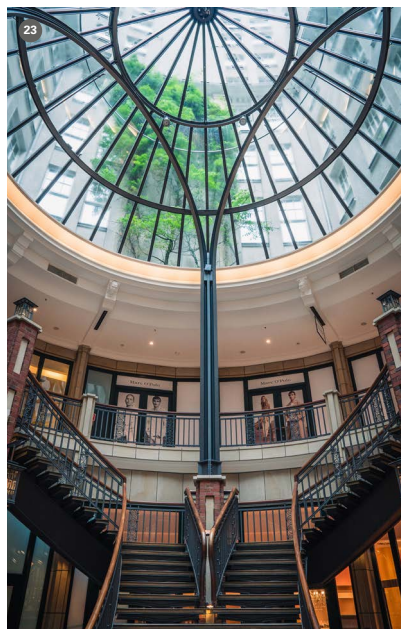

6 Bij **Thomas I Punkt** wordt eigentijdse, kleurrijke mode gepresenteerd, die voor een groot deel in Hamburg ontworpen en gemaakt is. Daarnaast verkopen ze er sneakers, tassen en accessoires van andere bekende merken. Alleen al de winkel zelf is een bezoekje waard, met de industriële look en een grote wand vol planten. Op de Mönckebergstraße heeft Thomas Friese een tweede vestiging geopend, met café.

gänsemarkt 24, thomasipunkt.de, open ma-za 10.00-19.00, u-bahn 2 gänsemarkt

9 Het **Nivea Haus** is een ode aan het bekendste merk van moederbedrijf Beiersdorf, dat in Hamburg gevestigd is. Naast Nivea-producten en -fanartikelen biedt de flagshipstore huidadviezen, massages en schoonheidsbehandelingen. De klassieke Nivea-crème bestaat al sinds 1911 en hier kun je een doosje crème met een eigen foto en tekst laten bedrukken als origineel souvenir. Ook buiten de openingstijden last van een droge huid? Aan de buitenmuur van de winkel hangt een automaat waar je voor een euro een blikje crème kunt halen.

jungfernstieg 51, nivea.de/nivea-haus/hamburg, open ma-za 10.00-19.00, u-bahn 1, 3, s-bahn 1, 3 jungfernstieg

10 Het **Alsterhaus** is een luxe warenhuis, met de hoofdingang aan de Jungfernstieg. Toen deze winkel in 1912 werd opgericht, was het meteen een highlight van de stad en dat is het al die jaren gebleven. Op de bovenste verdieping is eten tot een ware kunst verheven. Je kunt er kaviaar proeven, champagne nippen en luxe thee kopen.

jungfernstieg 16-20, alsterhaus.de, open ma-za 10.00-20.00, u-bahn 1, 3, s-bahn 1, 3 jungfernstieg, u-bahn 3 rathaus

23 Het **Levantehaus** uit 1912 werd vernoemd naar zijn eerste huurder, de Deutsche Levante Schifffahrts-Linie, en is een voorbeeld van een Hamburgs *Kontorhaus* (kantoorgebouw) uit die tijd. Het gebouw heeft een indrukwekkende façade en binnen kun je onder het glazen dak over de luxueuze winkelgalerij met de vele ornamenten wandelen. Je vindt er bijna vijftig exclusieve winkels, cafés en restaurants, waaronder het koffiehuis **Die Rösterei** (die-roesterei.com) en het Oostenrijkse restaurant **Tschebull** (tschebull.de).

mönckebergstraße 7, levantehaus.de, open ma-vr 10.00-19.00, za 10.00-18.00 (sommige winkels en horeca tot later), entree gratis, u-bahn 3 mönckebergstraße, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

24 **Vintage & Rags** is een winkel vol tweedehands spullen uit de jaren 50 tot nu. Hier vind je gegarandeerd iets moois, of je nu van romantische petticoats houdt of juist van stoere baseballjacks. Naast kleding en accessoires verkopen ze er bijzondere deco-artikelen voor in huis.

kürze mühlen 6, vintage-rags.de, open ma-vr 11.00-20.00, za 10.00-20.00, u-bahn 1, 3, s-bahn 1, 3 jungfernstieg, u-bahn 3 rathaus

26 **Mutterland** is een hommage aan de traditionele Duitse keuken; er worden alleen producten verkocht van kleine Duitse leveranciers. Opgestapelde kisten staan vol met delicatessen en originele cadeaus. Op de bovenverdieping vind je een open chocoladekeuken waar je pralines kunt proeven. Beneden is er naast een take-awaycafé een restaurant waar je terecht kunt voor ontbijt, lunch en diner. Je kunt ook kiezen voor de picknickmandservice om aan de Alster verder te kunnen genieten.

kirchenallee 19, mutterland.de, open ma-di & zo 9.00-18.00, café wo-za 9.00-20.00, za-zo 8.00-20.00, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

ROUTE 1 > ALTSTADT, NEUSTADT & ST. GEORG

27 **Lagerhaus** is een walhalla voor liefhebbers van unieke spullen voor in huis of cadeaus voor thuis. Je vindt de winkel aan de bekendste straat van St. Georg, de Lange Reihe. Ook als je zin hebt in een kop koffie of je haar wilt laten knippen, kun je hier terecht.

lange reihe 27, lagerhaushamburg.de, open ma-za 11.00-19.00, u-bahn 2, 4 hauptbahnhof nord

28 **The Art of Hamburg** is er voor Hamburgfans. Kunstdrukken in gelimiteerde oplages, serviesgoed, kussens, T-shirts, portemonnees en rompertjes: alle producten die je in de winkel kunt kopen, zijn door lokale designers ontworpen. Een ander filiaal bevindt zich op de Ditmar-Koel-Straße 19 in het Portugiesenviertel.

lange reihe 48, the-art-of-hamburg.de, open ma-do 12.00-19.00, vr-za 11.00-19.00, u-bahn 3, s-bahn 1, 3 landungsbrücken

30 **Koppel 66** is als '*Haus für Kunst und Handwerk*' al ruim dertig jaar een tegenbeweging van de massa-industrie. Op de verschillende etages van de voormalige machinefabriek kun je onafhankelijke winkels en ateliers bekijken en bezoeken. Beneden in het **Café Koppel** eet je vegetarische snacks.

lange reihe 75 (binnenhof), koppel66.de, open dagelijks 10.00-18.00, café wo-za 10.00-19.00, u-bahn 1, 2, 3, 4 hauptbahnhof, 1 lohmühlestraße, s-bahn 1, 2, 3, 11, 21, 31 hauptbahnhof

37 De naam van de winkel zegt het al: bij **Rudolf Beaufays Superior Vintage Style** vind je niet zomaar kleding. Hier verkopen Beaufays en Farhat high-end vintage herenmode, met een voorliefde voor de Engelse en Amerikaanse stijl. Naast kleding zie je hier ook accessoires, van hoge hoeden tot vlinderdasjes.

büschstraße 9, superiorvintagestyle.com, open ma-za 12.00-18.00, u-bahn 1 stephansplatz, 2 gänsemarkt

LEUK OM TE DOEN

2 Nergens vind je zo veel galeries bij elkaar als in het oude fabrieksgebouw aan de Admiralitätstraße. Een bezoek aan **Galeriengang Fleetinsel** is afwisselend en inspirerend. Je vindt er onder andere de galerie **Sfeir-Semler**,

met grote namen als Hans Haacke en Sigmar Polke. Bij **Karin Günther** waait een frissere wind, en de kunst in **Westwerk** is nauw verbonden met Hamburg. admiralitätstraße 71-72, 74, tijden wisselen per galerie, s-bahn 1 stadthausbrücke

3 Je zou er zo aan voorbijlopen, maar tussen de oude, statige gebouwen van Altstadt vind je de **Stadthöfe**. Deze vijf goed verstopte binnenhofjes zijn in de afgelopen jaren gerenoveerd en hebben allemaal een eigen sfeer. Ze herbergen eettentjes, winkels en ateliers. Op de Brückenarkade, het hofje dat als brug over het water gebouwd is, lees je meer over het Hamburg van voor, tijdens en na de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog.

ingang onder andere bij neuer wall 86 en große bleichen 37, stadthoefe.de, s-bahn 1 stadthausbrücke

8 Tussen de moderne kantoren in de binnenstad, in een historisch hofje, ligt het **Gängeviertel**. Deze kleine alternatieve wijk werd in 1996 na jarenlange leegstand gekraakt en sindsdien wonen en werken hier kunstenaars. De verwaarloosde huizen zijn nu bont beschilderd. Je kunt door de wijk wandelen en de